

І. Р. Коваленко, студент (ХНУРЕ, Харків)

Е. А. Коваленко, канд. філос. наук, доцент (ХНУРЕ, Харків) – науковий керівник

ВОЄННА ДОКТРИНА РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ – ЦЕ ЗАСТОСУВАННЯ ГІБРИДНИХ НАПРАЦЮВАНЬ ГІТЛЕРА

«Війна є не що інше, як продовження державної політики іншими засобами». Клаузевіц.

XXI ст., коли світ відійшов від протистояння двох військових потужних систем на теренах колишнього СРСР почала поширюватись проросійська проімперська спрямованість щодо колишніх регіонів, які входили в Радянську імперію, а зараз є вільними країнами. Ця проблема особливо загострилась із встановленням путінського авторитарного режиму і боляче відбилась на прикладах Російсько-Грузинської, Російсько-Української війнах та загарбанні частини їхніх територій. Це неприпустимо, що світ у XXI ст. не звертає увагу на помилки і жахливі наслідки війн минулого сторіччя.

Мета роботи – показати ідентичність агресії гітлерівської Німеччини та путінської Росії.

Історія та географія Росії сформували її національну ідентичність, характерними рисами якої є імперська спрямованість. Ідентичності Росії та СРСР ніколи не були відокремлені одна від одної. Довголітнє бажання отримати статус міжнародно визнаної наддержави досі панує в російському суспільстві. Усе це, та ставлення до Заходу як до негативного «іншого», дає ключ для розуміння поведінки Росії під час політичної кризи в Україні.

«Якщо ми подивимося сьогодні на трагедію України, на війну на Сході нашого континенту, то зрозуміємо, що вересень 1939-го не має повторитися. Ще є час дати відсіч тим, хто в своїх діях вдається до насильства,» – наголосив у своєму виступі Прем'єр-міністр Польщі Дональд Туск [5]. Невже історія повторюється?

На світанку 7 березня 1936 року в Рейнську демілітаризовану зону без зайвого шуму увійшли німецькі підрозділи. Міністр закордонних справ Німеччини Нерита вручив послам Британії, Франції та Італії офіційні ноти. Вони повідомляли, що Рейх не визнає дотеперішнього мирного договору. І пропонує укласти новий. Гітлер б'є суперника в обличчя зі словами: «Я приніс пропозицію миру!» [3]. Цей тактичний прийом називається імітація діалогу. Результативні переговори гібридному агресору ні до чого. Йому треба, щоб противники вірили в саму можливість домовитися. І це працює. Союзники вкотре йдуть на перемовини, знову закриваючи очі на силові кроки диктатора. Суцільне – і безкінечне – «перезавантаження стосунків». Пізніше Гітлер повторить фокус із «оновленням мирних договорів» у Австрії та Чехословаччині. Під загрозою сили він змусить тамтешні уряди прийняти німецькі умови миру, пообіцявши більше не порушувати сусідський суверенітет.

Навесні 2014-го року РФ пробувала нав'язати подібну пропозицію миру Києву. Агресор, який грубо порушив попередні домовленості, пропонував ЄС і США разом гарантувати нові українські кордони. В обмін на нову мирну угоду Україна мала стати федерацією, віддати Крим Росії, проголосити вічний нейтралітет, визнати російську мову державною і не втручатися в церковні справи.

В анексіях Австрії та Криму так багато спільного. Бо насправді мир між Австрією і Німеччиною залежав винятково від Гітлера. Так само, як сьогодні припинити війну на Донбасі може тільки Путін – той, хто цю війну й почав. Уявіть: офіційний Київ піддався на шантаж Кремля і визнав ОРДЛО не окупованою територією, а законними регіонами федералізованої України. Формально це припиняє, на радість міжнародній спільноті, неоголошену російсько-українську війну на Донбасі. Реально ж гібридна війна зміниться... гібридним миром.

Подальші події легко спрогнозувати на прикладі Австрії. Бо 80 років тому офіційний Відень піддався на шантаж Гітлера. У липні 1936 року Австрія та Німеччина підписали велику мирну угоду. У ній Гітлер гарантував незалежність південних сусідів і невтручання в їхні внутрішні справи. У відповідь Австрія проголошувала себе «німецькою державою» – тобто частиною Германського Світу. Гібридний дипломат фон Папен задоволено доповів фюреру, що укладений мирний договір – «вирішальний крок до ліквідації австрійської незалежності. Аншлюс тепер є тільки питанням часу»[1].

5 вересня 2014 року були підписані перші Мінські угоди про тимчасове перемир'я. Після цього бойові дії все одно не припинялись з боку Росії. Друга спроба України досягти домовленостей про мир з Росією відбулася 12 лютого 2015 року. Тим часом російські війська штурмували українське місто Дебальцеве. 1 жовтня 2019 року українська делегація підписала листа щодо так званої «формули Штайнмайєра», де Путін вимагає розведення військ. Але ми вже знаємо можливий подальший розвиток подій.

20 лютого 1938 року фюрер виступає перед Рейхстагом щодо австрійського питання. Кричить у мікрофон про дискримінацію «німецької меншини» за кордоном, яка хоче возз'єднатися з Германським Світом. Тому Німецький Рейх оголошував про захист німців, які живуть уздовж своїх кордонів. Через 80 років МЗС Росії цитуватиме цю промову Гітлера слово в слово. 12 березня 1938 року фюрер віддав наказ про вторгнення в Австрію. А коли призначений канцлером Зейсс-Інкварт попросив цей наказ скасувати, то отримав із Рейху протилежну вказівку – надіслати в Берлін телеграму із проханням ввести німецькі війська, щоб «відновити порядок в охопленій анархією» Австрії.

Може, щось подібне було і в РФ із відомим листом Януковича? Того ж дня (01.03.14) Рада Федерації на прохання Путіна схвалила введення військ в Україну одногосно, мотивуючи це необхідністю захисту російськомовних громадян. У результаті гібридної перемоги Гітлера в Австрії вперше після Першої світової війни було стерто державний кордон з іншою країною. Не проведено нову межу, а закреслено існуючу. Те ж саме

сталося і в результаті гібридної перемоги Путіна в Криму – вперше після Другої світової війни. Відкрито загарбавши чужу територію, РФ продовжує руйнувати сталий світовий порядок.

У такій війні агресор називає себе рятівником, фашист – антифашистом, а диверсійна група – місцевою самообороною. Діалог у гібридному конфлікті потрібен не для порозуміння, а для прикриття чи провокації конфлікту. Люб'язність для гібридного агресора – ознака слабкості.

12 вересня 1938 року на завершальній церемонії партійного з'їзду НСДАП у Нюрнберзі Гітлер виголошує запальну промову про повернення Судетів у рідну гавань і здатність Німеччини захистити співвітчизників силовим шляхом.

Російський опозиційний політолог Андрій Піонтковський вважає «Кримську промову» римейком «Судетської промови» Гітлера: «Усі основні концепти були взяті звідти: «роз'єднана нація», «роз'єднаний народ», «об'єднання земель», «націонал-зрадники». Центральна ідея – Путін проголосив своє право і священний обов'язок захищати по всьому світу не громадян Росії, що було б нормально, а всіх етнічних росіян і російськомовних. Путін заявив, що у росіян особливий генетичний код»[4].

Оскільки гібридна реальність все глибше засмоктує і російського вождя, історичні аргументи Путіна не менш химерні. Виступаючи нещодавно у Державній думі, він не тільки лякав світ новою російською чудо-зброєю, але й оголосив про розширення російських кордонів РФ на всю територію колишнього СРСР: «Росія в часи СРСР називалась Радянським Союзом, і з розвалом Союзу Росія, якщо йдеться про наші національні кордони, втратила 24% території, 49% населення...» [2].

На цьому варто закінчити з історичними паралелями. На календарі не 1938-й: світ змінився. Це вже зовсім інша війна – і ми на ній не самотні. Але саме через Україну проходить справжня, не гібридна передова цього конфлікту. Війна триває. І сьогодні її фінал залежить передусім від нас.

Література

1. Велика російська енциклопедія: [35 т.] / гл. ред. Ю. С. Осіпов; 2004–2017, т. 2, С. 98–99.
2. Виступ Путіна перед Федеральними зборами, 01.03.2018
3. Українська дипломатична енциклопедія: І. С. Покровська. – 2004. – Т.1. –760с.
4. Інтерв'ю Андрія Піонтковського видавництву Gordonua.com: В России идет откровенное спаивание народа, 5.01.2015
5. Gazeta Wyborcza від 01.09.2014